

Grote gele kwikstaart op jacht

Ook vanuit huis kun je interessante natuurwaarnemingen doen. Zeker als je uitzicht hebt op een natuurlijke vijver in de achtertuin. In de herfst komen veel vogels langs om te drinken, en meer.

Tekst Adriaan Dijkse
Beeld Adriaan Dijkse/Foto Fitis

Op drie meter voor ons huis ligt een vijvertje, een ondiepe betonnen bak met oplopende rand. Afhankelijk van regen en verdamping staat het water in het midden ongeveer tien centimeter hoog. De vegetatie van lelietjes van dalen, zwartmoeskervel en lage herfstasters groeit tot aan de rand, zodat het een aardig natuurlijk watertje lijkt. Hoge Sitkasparren overschaduwden het geheel. Van achter mijn computer heb ik een uitzicht op het vijvertje. Vooral in de nazomer en herfst komen veel zangvogels drinken of een bad nemen. Dus als er veel vogels naar het vijvertje komen, ligt het computerwerk regelmatig stil. Al met al tel ik jaarlijks in september en oktober rond 20 verschillende soorten met als absolute zeldzaamheid twee sperwergrasmussen. Tegelijk!

HARKEN NAAR PROOI

Een grote gele kwikstaart was een opvallende verschijning. Hoe die vogel zo'n klein vijvertje vindt lijkt een raadsel. Doorgaans gaat de soort, op Texel alleen een vrij zeldzame en onregelmatige doortrekker, toch niet naast een huis onder de bomen kijken of daar een goede plek is om voedsel te zoeken. Maar op de drie dagen dat hij bij de vijver opdook, kwam hij alleen daarvoor. Rennend door het vijvertje, want de waterstand was niet hoog. Van links naar rechts en zoals het hoort bij een grote gele kwikstaart, constant krachtig

staartwippend. Er waren kennelijk heel wat insecten te halen. Mogelijk omdat er op de bodem wat rottend materiaal ligt in de vorm van sparrennaalden en herfstbladeren. Af en toe werd ook een kleine prooi uit het water opgepikt.

Bij dat foerageren zag ik een gedrag dat ik niet van deze soort kende. De vogel pikte blaadjes van de bodem op, draaide ze om en keek er onder of er iets te halen was. Ik heb niet onderzocht wat die prooi zou kunnen zijn. Maar de vogel was dus niet zoals merels, krachtig met zijn snavel heen en weer aan het harken op zoek naar prooi. Er werden gericht blaadjes opgepikt om ze om te draaien. De kwikstaart liet dit gedrag alleen zien nadat hij eerst het hele vijvertje een aantal keren doorgerend was om zowel zittende als de meer beweeglijke prooien op te pikken.

RENNEND EN FLADDEREND

Als Texelse vogelaar heb ik niet veel ervaring met het gedrag van de grote gele kwikstaart dus wilde ik weten of hier meer over bekend is. Daar is gemakkelijk achter te komen door vogelhandboeken te raadplegen¹⁻³. Ze geven een uitgebreide samenvatting van wat over de soorten bekend is. Als foerageergedrag van de grote gele kwikstaart trof ik daar alles aan wat ik ook in ons vijvertje zag. De soort pikt zittende prooien van stenen, muren, planten en boomstammen. Meer mobiele insecten achtervolgt hij al rennend en fladderend waarbij hij zijn lange staart als stuur

gebruikt. Het foerageren vindt dikwijls plaats in ondiep water en ook het oppikken van voedsel van samengedreven blaadjes wordt vermeld.

In het handboek van Cramp¹ lees ik: *'chasing more mobile prey, with tail wagging and snapping up, down or to one side, apparently to flush insects.'* Maar het omkeren van blaadjes kwam ik niet tegen, totdat ik in het meer recente handboek van Del Hoyo en Christie² keek. Daar vermeldt men in algemene zin dat 'piepers en kwikstaarten' op zoek naar voedsel dode blaadjes kunnen omkeren. Dat een grote gele kwikstaart die ook eerst uit het water opvist, zag ik dus die herfst op Texel.

Adriaan Dijkse is KNNV'er, ornitholoog en lid van Landschapszorg Texel.

LITERATUUR

1. Cramp, Stanley. Chief Editor. 1988. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Volume V. Tyrant Flycatcher to Thrushes. Oxford.
2. Del Hoyo, J., Elliott, A., Christie, D.A. eds. 2004. Handbook of the Birds of the World. Vol 9. Cotingas to Pipits and Wagtails. Barcelona.
3. Glutz von Blotzheim, Urs. N. und Bauer, Kurt, M. 1985. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 10-11. Passeriformes. 1 Teil. Wiesbaden.